Materská škola – Kaľava 63

KRÍZOVÝ INTERVENČNÝ PLÁN ŠKOLY.

/ Vnútorná smernica /

Prerokovaný na pedagogickej porade dňa 23.01.2026
V Kaľave , dňa 23.01.2026 ***Iveta Kandriková*** *riaditeľka školy*

Riaditeľka Materskej školy v Kaľave 63, v súlade so školským poriadkom vydáva smernicu, ktorej účelom je stanoviť pravidlá postupu pri prevencii, vzniku a riešení krízovej situácie v škole – **krízový intervenčný plán školy**.

Smernica je interný predpis, ktorého zmyslom je bližšie a podrobnejšie charakterizovať uvedenú problematiku v nadväznosti na príslušné ustanovenia školského poriadku týkajúce sa bezpečnosti a ochrany fyzického i duševného zdravia v školskom prostredí, a to v kontexte krízového manažmentu školy, vymedzenia prístupov a metód, opatrení a postupov v rámci krízovej intervencie.

Čl. 1

ÚVODNÉ USTANOVENIA

1. Úlohou krízového intervenčného plánu školy je:

a) zabrániť prehĺbeniu vzniknutej krízovej situácie,
b) znížiť jej negatívne dosahy krízy na detí,
c) posilniť solidaritu medzi deťmi,
d) zmenšiť dobu potrebnú na odvrátenie ďalšieho nebezpečenstva a ohrozenia a
e) pomáhať budovať dôveru v školu ako bezpečnej inštitúcie.

2. Smernica upravuje základné postupy pri prevencii a pri vzniku krízovej situácie v škole, krízovej intervencii a možnostiach pomoci deťom v prípade traumatizujúcich, mimoriadne stresujúcich a záťažových situácií a udalostí.

3. Predmetom tejto smernice nie je problematika šikanovania a kyberšikanovania, ktorá je rozpracovaná v samostatnom internom predpise školy.

4. Pod krízovou situáciou sa rozumie akákoľvek psychická aj fyzická traumatizujúca udalosť, ktorá prekračuje bežné zvládacie mechanizmy, je do značnej miery nepredvídateľná a nie úplne ovládateľná, ktorá ohrozuje psychický a fyzický stav žiakov a zamestnancov školy. Vyvoláva skutočné pocity tiesne a presahuje bežnú ľudskú skúsenosť.

5. Pre zlepšenie duševného zdravia zamestnancov a detí škola venuje systematickú pozornosť nimi zažívaných strát, podpore v rámci procesu smútenia.

Čl. 2

ZDROJE AKÚTNEJ KRÍZOVEJ SITUÁCIE A JEJ OBETE

1. Zdrojom akútnej krízovej situácie s dosahom na jednotlivca, triedu, školu môže byť najmä:

a) strata rodiča, súrodenca, blízkej osoby – smrť dieťaťa, ktorý školu navštevoval; smrť učiteľa alebo zamestnanca, ktorý v škole pracoval; špecifickým prípadom je smrť žiaka alebo pedagogického v škole; nepriamo súvisiaca s prostredím školy, smrť dieťaťa alebo učiteľa napr. v dôsledku choroby, nesúvisiaca priamo s prostredím školy, smrť blízkej osoby, ktorá bola blízkou osobou dieťaťa alebo učiteľa;

- ťaživý rozvod/rozchod rodičov, starostlivosť po ňom, striedavá starostlivosť, presťahovanie,

- syndróm CAN (týranie, zneužívanie, zanedbávanie dieťaťa),
- zadržanie alebo uväznenie trestne zodpovedného žiaka, rodiča, zamestnanca školy,
- diagnostikovanie ťažkého ochorenia /člena rodiny,
- tehotenstvo,
- pandémia a postcovidová kríza u dieťaťa v rodine,
- seba poškodzovanie, pokus o samovraždu,
- samovražda,
- únos,
- zabitie,
- násilie, šikana, kyberšikana,
- deti vojnových utečencov na škole a i.,
- hromadné dopravné nehody a hromadné nešťastia v školskom prostredí (školský výlet),
- ťažké úrazy, utopenie sa,
- prírodné katastrofy,
- požiar v budove,
- vojnový konflikt, ozbrojený konflikt, streľba na pôde školy, útok zbraňou
- teroristický čin, anonymné oznámenie o uložení bomby,
- technické havárie,
- iné extrémne náročné školské situácie a krízy, ktoré výrazne negatívne ovplyvňujú prežívanie dieťaťa/dotknutej osoby.

Krízová intervencia je bezprostrednou vnímavou reakciou školy na akútnu krízu v podobe okamžitej a krátkodobej odbornej pomoci a podpory pri zvládaní krízy (práca s emóciami a následne stabilizácia) s cieľom zaistenia psychologického bezpečia a posilnenia zvládacích a adaptačných mechanizmov. Môže byť poskytovaná jednotlivcovi, skupinám (školská trieda/y, rodina), na úrovni celej školy.

Krízová intervencia je okamžitou pomocou s cieľom redukovať ohrozenie a vytvoriť intenzívny kontakt s dotknutou osobou v rámci individuálneho prístupu.

Podnetom na krízovú intervenciu môže byť aj problémové správanie detí mimo budovu školy a v čase mimo školského vyučovania a podujatí organizovaných školou, aj keď škola po právnej stránke nenesie zodpovednosť za tieto skutky a udalosti.

<u>V školskom prostredí sú možnými obeťami krízovej situácie:</u>

a) Primárne obete – účastníci nešťastia, priamo exponované (zasiahnuté) obete.

b) Sekundárne obete – rodina alebo blízki priatelia primárnej obete.

c) Terciárne obete – pomáhajúce profesie v škole, svedkovia udalosti, preživší, inak poškodení.

Čl. 3

POSKYTNUTIE KRÍZOVEJ INTERVENCIE

1. V prípade, že vedenie školy, pedagogickí zamestnanci získajú informácie o aktuálnej krízovej situácii alebo udalosti, okamžite prijímajú rozhodnutie o zabezpečení potrebnej pomoci a podpory zasiahnutým osobám.

2. Prvoradým cieľom konania zamestnancov školy je záchrana života a zdravia dotknutých osôb, privolanie záchranných zložiek, poskytnutie prvej pomoci, naplnenie potreby bezpečia (fyzické i psychické – emocionálna podpora), kontakt s najbližšími, zabezpečenie informovanosti a distribúcie informácií zúčastneným osobám, získanie kontroly nad situáciou.

3. Pri riešení krízovej situácie, ktorá je sprevádzaná zranením alebo úmrtím, je ďalej potrebné postarať sa o toho, kto zranenú alebo mŕtvu osobu našiel (nezostať sám), uvoľniť priestor pre záchranné zložky a políciu, pri nešťastiach v dôsledku násilného konania zabezpečiť, aby nedošlo k ovplyvňovaniu svedkov pred príchodom polície. Je potrebné sa postarať o celý kolektív triedy.

4. Pri náhlom útoku osoby alebo osôb, ktoré sa použitím zbrane snažia zraniť alebo usmrtiť osoby vo svojom okolí, je zo strany zamestnancov školy a žiakov školy potrebné realizovať útek do bezpečia – učitelia vyvedú žiakov bezpečne z budovy a v prípade, že to nie je možné, zvolí sa vhodná forma úkrytu, kde je možné sa zamknúť, zabarikádovať a pod.

5. O rozsahu a spôsobe poskytnutia krízovej intervencie a následných podporných opatrení rozhoduje poskytovateľ krízovej intervencie a kompetentní pracovníci integrovaného záchranného systému.

6. Pri krízovej intervencii a pri preventívnych činnostiach realizovaných školou alebo zariadením poradenstva a prevencie sa nevyžuje informovaný súhlas zákonného zástupcu. Informačná povinnosť zo strany školy smerom k zákonným zástupcom o zrealizovaní krízovej intervencie alebo preventívnych aktivít zostáva zachovaná, pričom zákonný zástupca v zmysle § 144 školského zákona má právo byť informovaný o postupe školy a výchovno-vzdelávacích výsledkoch svojho dieťaťa.

Čl. 4

POSKYTOVATELIA KRÍZOVEJ INTERVENCIE

1. Krízovú intervenciu môžu poskytovať:

a) Školský psychológ (pokiaľ nie je osobne zasiahnutý udalosťou) – v zmysle § 24ods. 2 písm. a) a d) zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov krízovú intervenciu poskytuje školský psychológ v rámci psychologickej intervencie a zároveň krízovú intervenciu zameranú na podporu duševného zdravia detí, žiakov a učiteľov v školách. Je žiaduce, aby tento zamestnanec mal absolvované špecializačné vzdelávanie v oblasti krízovej intervencie. Školský psychológ participuje na krízovom manažmente školy pre rôzne krízové situácie, ktoré sa môžu objaviť, aby v prípade potreby dokázal poskytnúť potrebnú pomoc a podporu pre žiakov, ktorí to budú potrebovať.

b) Odborní zamestnanci školy a členovia školského podporného tímu (napr. školský špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg, liečebný pedagóg), ak absolvovali Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky akreditované špecializačné vzdelávanie – výcvik v oblasti krízovej intervencie.

c) Zariadenie poradenstva a prevencie – centrum poradenstva a prevencie alebo špecializované centrum poradenstva a prevencie, prednostne tí jeho odborní zamestnanci, ktorí absolvovali vzdelávanie v krízovej intervencii.

d) Ďalší relevantní poskytovatelia krízovej intervencie – organizácie a inštitúcie, ktorých zoznam, základná charakteristika a kontakty sú uvedené v prílohe č. 1 tejto smernice.

2. Školský psychológ s absolvovaným výcvikom krízovej intervencie zabezpečuje v zmysle odporúčaných procesných štandardov (Štandard – realizácia krízovej intervencie – skupinová forma a individuálna forma, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, 2020) špecifickú agendu v týchto oblastiach:

- prevencia (presadzovanie bezpečných škôl);
- príprava krízových plánov;
- vzdelávanie pedagogických zamestnancov
- realizácia krízovej intervencie v spolupráci s príslušným zariadením poradenstva a prevencie;
- poskytovanie „post“ intervencie (neskoršej);
- plánovanie, posúdenie vplyvu udalosti, poradenstvo, podporné konzultácie, screening zameraný na mapovanie, kto ďalší v rámci školy potrebuje krízovú intervenciu;
- realizuje vzdelávanie a osvetovú činnosť vedúcim zamestnancom, zameranú na potrebu a opodstatnenie krízovej intervencie ako účinného nástroja pre prevenciu post traumatickej stresovej poruchy.

3. V prípade, že dôjde k úmrtiu dieťaťa školy zo zdravotných dôvodov alebo v prípade úrazu, školský psychológ poskytuje konzultácie učiteľom.

Čl. 5

PREVENCIA VZNIKU KRÍZOVÝCH SITUÁCIÍ

1. Prevencia v podobe budovania bezpečnej atmosféry vo vnútri školy je základom dobrej adaptácie a zvládania náročných situácií.

2. V rámci prevencie a pri prežívaní akútnej osobnej krízy pedagogickí zamestnanci vo vzťahu k deťom reflektujú a včasne identifikujú reakcie na závažný stres a citlivosť voči rizikovým prejavom. Ide najmä o nasledovné skutočnosti:

- akákoľvek zmena v správaní, vyhýbavé správanie
- vyjadrenia o pocite beznádeje a osamelosti,
- c) vyjadrenia, že nemá dôvod ďalej žiť,
- výraznú zmenu stravovacích a spánkových návykov,
- konzumáciu alkoholu, omamných a psychotropných látok,
- nelátkové závislosti
- vyhýbanie sa sociálnym interakciám s ostatnými alebo rizikové (problémové) správanie,
- prejavy hnevu,
- depresia, pocity úzkosti alebo rozrušenie,
- iné psychosomatické prejavy,
- apatia,
- prudké zmeny nálad,
- vyjadrenia o samovražde ako o východisku,
- zmeny vo vzdelávacích výsledkoch a v správaní,
- zmeny v prístupe k plneniu školských povinností,
- strata záujmu o aktivity, ktorým sa venovali,
- seba poškodzovanie,
- zhoršenie sociálnych vzťahov,
- záškoláctvo,
- každé správanie, ktoré nie je typické pre dané dieťa a trvá niekoľko dní alebo dlhšie,
- zvýšená potreba oponovať,
- dramatická zmena priateľov alebo náhla zmena vzhľadu

3. Všetci zamestnanci školy sa v rámci prevencie usilujú o vytváranie atmosféry dôvery a psychologického bezpečia, podporujúc duševné zdravie detí a zamestnancov školy.

4. Škola pravidelne vyhodnocuje možné zdroje rizík v súvislosti so zaisťovaním bezpečia detí i personálu školy, a to v bežných i mimoriadnych podmienkach. Monitoruje klímu v triedach i celej škole a všíma si zabezpečenie priestoru školy, a to tak voči vniknutiu cudzích osôb.

5. Akékoľvek konflikty v škole sa riešia cestou mediácie a nenásilnej komunikácie.

6. Do vzdelávacích aktivít sú priebežne zaraďované aktivity zvyšujúce kompetencie žiakov v oblasti konfrontácie s vážnymi životnými situáciami (poskytovanie prvej pomoci, sprostredkovanie pomoci ľuďom v problémoch, ako sa zachovať v úlohe obete alebo svedka trestného činu a pod.).

7. Riaditeľka školy v pláne profesijného rozvoja na príslušný školský rok garantuje realizáciu príležitostí vzdelávania v téme krízovej intervencie, ak takéto akreditované vzdelávania bude možné absolvovať.

8. Vedenie školy podporuje pedagogického zamestnanca v ich zaškolení v problematike straty, problematike smútenia u dieťaťa a primeranej komunikácie v týchto oblastiach.

Čl. 6

POVINNOSTI RIADITEĽKY ŠKOLY, VEDENIA ŠKOLY A ĎALŠÍCH ZAMESTNANCOV

1. Vo vzťahu k riešeniu krízovej situácie, ktorej aktérmi sú pedagogickí zamestnanci riaditeľka školy má povinnosť zabezpečiť výkon práva pedagogických zamestnancov uvedených v § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 138/2019 Z. z. Zásady realizácie práva na ochranu pred sociálno-patologickými prejavmi v správaní vedúcich pedagogických zamestnancov, ďalších zamestnancov, zriaďovateľa, zákonných zástupcov, iných fyzických osôb alebo právnických osôb sú rozpracované v pracovnom poriadku školy.

2. Riaditeľka školy a zamestnanci školy sú povinní poskytovať súčinnosť orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (napr. § 93g, § 94 zákona č. 305/2005 Z. z.o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

3. Riaditeľka školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec bezodkladne požiada príslušné centrum poradenstva a prevencie o výkon odbornej činnosti vo vzťahu k dieťaťu alebo deťom, ktoré sú žiakmi školy a ktoré sa ocitli v stave osobnej krízy alebo boli zasiahnuté tragickou udalosťou.

4. Riaditeľka školy alebo ňou poverený pedagogický zamestnanec alebo v prípade potreby požiada príslušné špecializované centrum poradenstva a prevencie o výkon odbornej činnosti v rozsahu poradenstva, metodickej činnosti alebo supervíznej činnosti pre školský podporný tím, pedagogických zamestnancov zasiahnutých krízovou situáciou vyžadujúcou krízovú intervenciu.

5. Na úrovni školy je riaditeľka školy zodpovedná za vytvorenie krízového intervenčného tímu. Podľa závažnosti udalostí alebo okolností konkrétnej situácie poverí odborného zamestnanca školy s absolvovaným vzdelávaním v oblasti krízovej intervencie koordinovaním činnosti krízového intervenčného tímu. Ak takýto odborný zamestnanec nebude k dispozícii, o koordináciu činnosti riaditeľka školy požiada príslušné **centrum poradenstva a prevencie.**

6. Hlavnými úlohami krízového tímu sú:
a) Zistiť, či sú deti a zamestnanci školy v bezpečí.
b) Skontrolovať všetky bezpečnostné postupy školy.
c) Skontrolovať prítomnosť detí v MŠ alebo na podujatí organizovanom školou

7. Riaditeľka školy alebo ňou poverený pedagogický zamestnanec pri vzniku krízovej (traumatizujúcej) udalosti vyžadujúcej si krízovú intervenciu kontaktuje **zriaďovateľa,** priebežne informuje aj radu školy.

8. Riaditeľka školy alebo ňou poverený pedagogický zamestnanec je zodpovedný za zhromažďovanie a overovanie relevantných informácií a ich komunikáciu smerom k deťom,

rodičom, médiám a verejnosti tak, aby boli rešpektované etické zásady a princípy, práva dotknutých osôb a nebolo marené prípadné vyšetrovanie.

9. Za komunikáciu školy s médiami zodpovedá riaditeľka školy alebo ňou poverený zamestnanec, ktorý ako jediný bude poskytovať médiám informácie. Komunikáciu s médiami je potrebné vopred konzultovať so zriaďovateľom školy.

10. Pedagogickí zamestnanci sú povinní chrániť žiakov pred komunikáciou s médiami s ohľadom na ich možný tlak pri hľadaní informácií, možnosť skresľovania faktov i možné komentáre na sociálnych sieťach, ktoré môžu byť veľmi zraňujúce. V tomto smere sa zohľadňuje väčšie riziko sekundárnej traumatizácie, využijúc právo neposkytnúť rozhovor a s akcentom na skutočnosť, že žiakovi môžu médiá položiť otázku len v prítomnosti dospelej osoby (zákonného zástupcu).

11. Po príchode krízového intervenčného tímu do školy (zvyčajne 36 – 48 hodín) riaditeľka školy s podporou odborných zamestnancov a členov školského podporného tímu zabezpečuje výkon krízovej intervencie podľa potrieb a požiadaviek poskytovateľa krízovej intervencie. Po poskytnutí krízovej intervencie poverený zamestnanec školy participuje na procese zisťovania spätnej väzby od dotknutých osôb s cieľom optimalizovať procesy stanovené krízovým intervenčným plánom školy.

12. Formy krízovej intervencie v podobe každodennej práce školského podporného tímu, výkonom pracovnej činnosti školského psychológa pokračujú aj po odchode krízového tímu z triedy/školy. Všetci pedagogickí zamestnanci sú povinní plniť úlohy spojené s podporou detí podľa odporúčaní krízového intervenčného tímu.

Čl. 7

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

1. Riaditeľka školy preukázateľne oboznámi každého pedagogického zamestnanca s touto smernicou.

2. Každý pedagogický zamestnanec zodpovedá za dodržiavanie pravidiel a princípov vyplývajúcich z tejto smernice.

4. Výtlačok smernice je k dispozícii v materskej škole.

5. Smernica nadobúda platnosť a účinnosť dňom jej vydania a podpísania riaditeľkou školy

V Kaľave , dňa 26.1.2026

Iveta Kandriková
riaditeľka školy

Príloha č. 1

KONTAKT NA LINKY POMOCI:

Anonymné linky pomoci pre deti a mládež:

OZ IPčko – internetová poradňa pre mladých, poskytuje bezplatnú anonymnú psychologickú a sociálnu pomoc denne od 7.00 do 24.00 hod. cez chat a email – https://ipcko.sk/

Inštitút osobnostné ho rozvoja (IOR) – individuálna aj skupinová krízová intervencia, kurzy skupinovej krízovej intervencie, terapia traumy detí, paliatívna starostlivosť a sprevádzanie detí a rodín po strate člena rodiny – https://www.ior.sk/

Krízová linka pomoci – 0800 500 333, www.krizovalinkapomoci.sk

Dobrá linka – www.dobralinka.sk

Linka detskej istoty – 116 111

Linka dôvery Nezábudka – 0800 800 566

Linka detskej dôvery – 0907 401 749, www.linkadeti.sk

Národná linka na pomoc deťom v ohrození – https://viacakonick.gov.sk/

Linka pre hľadané a nezvestné deti (Ambert Alert) – 116 000

Chatové poradne:

www.ipecko.sk – Ipčko – internetová linka dôvery pre mladých ľudí

www.odpisemeti.sk – Linka detskej istoty pre deti a mladých ľudí

https://viacakonick.gov.sk/ – Národná linka na pomoc deťom v ohrození

https://dobralinka.sk/ – Psychologická internetová poradňa pre mladých ľudí so zdravotným znevýhodnením

ZARIADENIA PORADENSTVA A PREVENCIE:

Adresáre zložiek systému výchovného poradenstva a prevencie » https://vudpap.sk/

<u>Tel. kontakty pomoci – deti</u>

Linka detskej istoty 0800 500 500

Detská linka 116 111- nonstop

Bezplatná tel. linka 0800 191 222

Linka pomoci 0800 120 024

Detská linka dôvery 0800 117 878

0820 787 878

055/234 72 72

Krízový intervenčný tím Materskej školy Kaľava 63

1. Iveta Kandriková – riaditeľka MŠ
2. Simona Stanová - učiteľka MŠ

S plánom krízovej intervencie boli riadne oboznámení členovia krízového intervenčného tímu dňa 23.01.2026

1. Iveta Kandriková .....
2. Simona Stanová .....

Pri spracovaní tohto interné ho predpisu boli použité tieto odporúčané zdroje:

ANYALAIOVÁ, Mária – LEDNICKÁ, Jana – KRNÁČOVÁ, Zuzana a Viktor KRIŽO. 2021. Krízová intervencia v školskom prostredí. Bratislava: Inklucentrum – Centrum inkluzívneho vzdelávania, 2021. 13 s. ISBN 978-80-974157-5-4. online cit. 2022-11-11. Dostupné z: Bulletin-Krizova-intervencia.pdf (inklucentrum.sk)

IŠTVÁNOVÁ, Elena. 2017. Podpora duševného zdravia detí a rodín po strate. Online cit. 2022-11-11 Dostupné z: PODPORA DUŠEVNÉHO ZDRAVIA DETÍ A RODÍN PO STRATE (komposyt.sk)

ŠPATENKOVÁ, Naděžda a kol. 2011. Krizová intervence pro praxi. 2. aktualizované a doplnené vydanie. Praha: Grada Publishing, 2011. 200 s. ISBN 80- 247-0586-9.

KREJČOVÁ, Lenka - MERTIN, Václav. (eds.). 2010. Pedagogická intervence u žákůZŠ. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010. 308 s. ISBN 979-80-7308-347-2.

VODÁČKOVÁ, Daniela a kol. 2012. Krizová intervence. Praha. Portál, 2012. 544 s. ISBN 978-80-262-0212-7.

AKO ZVLÁDNUŤ EMOCIONÁLNE NÁROČNÉ SITUÁCIE A TRAGICKÉ UDALOSTI. Školský rok 2021/2022. Aplikačná pomôcka pre podporu duševného zdravia v školách. Vydané Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. online cit. 2022-11-11 Dostupné z: Aplikačná pomôcka pre podporu duševného zdravia v školách | Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (minedu.sk)

Krízová intervencia (procesný štandard). VÚDPaP, 2020. online cit. 2022-11-11Dostupné z: Krízova-intervencia.pdf (vudpap.sk).

GAJDOŠOVÁ, Eva – MADRO, Marek – VALIHOROVÁ, Marta (eds.). 2020. Duševné zdravie v školách v kontexte kríz a krízovej intervencie. Zborník príspevkov z online medzinárodnej vedeckej konferencie. Krízová intervencia v školách. Žilina: IPV Inštitút priemyselnej výchovy, 2020. 262 s. ISBN 978-80-89902-20-0. online cit. 2022-11-11 Dostupné z: Zbornik_Dusevne-zdravie-v-skolach-v-kontexte-kriz-a-krizovej-intervencie.pdf (konferenciakrizovaintervencia.sk)

Svetový kódex detských práv

Všetky deti majú právo na starostlivosť a lásku

Všetky deti sú si rovné

Každé dieťa má právo na dostatok zdravej výživy

Každé dieťa má právo na vzdelanie

Každé dieťa má právo na zdravotnú starostlivosť

Každé dieťa má právo na hru a voľný čas

Deti nesmú pracovať

Deti nesmú byť týrané

Deti sa nesmú stať obeťou násilia a vojny

Deti nesmú byť sexuálne zneužívané

Deti majú právo vyjadriť svoje názory

Deti majú právo zvoliť si svoje vierovyznanie

Deti majú právo stretávať sa a združovať podľa vlastného výberu

Deti majú právo na prístup k informáciám

Zvláštnu ochranu treba venovať deťom, ktoré nevyrastajú v rodinnom prostredí

Zvláštnu ochranu treba venovať deťom utečencov

Zvláštnu ochranu treba venovať postihnutým deťom

Zvláštnu ochranu treba venovať deťom, ktoré sa dostávajú do konfliktu so zákonom